

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๗๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๖ หน้า ๕๕๔

ที่ ๓

หมายกำหนดการ

พระราชทานเพลิงพระศพ

สมเด็จพระราชปิตุดา บรมพงศาภิมุข

เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช

ณพระเมรุทองด่นามหลวง

พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๗๒

วันที่	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
๒๕	๑๗.๐๐ น.	<p><u>งานพระศพ</u></p> <p>เทศน์นา</p> <p>สวดศราทธพรต</p> <p>ลำดับปกรณ์</p> <p><u>เชิญพระศพลงพระเมรุ</u></p>	<p>วังบูรพาภิรมย์</p>	<p>เต็มยศ</p> <p>ใหญ่ จุก- จอมเกล้า</p>
๒๖	๑๔.๐๐ น.	<p>ลำดับปกรณ์</p> <p>ลำดับปกรณ์</p> <p>เทศน์นา</p> <p>สวดศราทธพรต</p> <p>ลำดับปกรณ์</p> <p>พระราชทานเพลิง</p>		
			<p>พระเมรุ</p> <p>ทองด่นาม</p>	

เล่ม ๔๖ หน้า ๕๕๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๗๒

วันที่	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
๒๗	๑๗.๐๐ น.	เก็บพระอรุ เด็จพระดำมหา ดัดบปกรณ เชิญพระอรุและ พระอังคาร <u>งานพระอรุ</u>	พระเมรุ ท้องสนาม	เต็มยศใหญ่ มงกุฎสยาม
๒๘	๑๗.๐๐ น.	สวดมนตร์พระ๒๐รูป เทศนา ดัดบปกรณ		เต็มยศ ข้างเผือก
๒๙	๑๐.๓๐ น.	เชิญพระ ๒๐ รูป เทศนา ดัดบปกรณ ดัดบปกรณรายร้อย ๑๐๐ รูป เชิญพระอรุประดิษ- ฐาน	พระที่นั่งดุสิต พระที่นั่งจักร	เต็มยศ จุฬ- จอมเกล้า

มหาเสวกเอก เจ้าพระยาวรพงศ์พิพัฒน์ เสด็จมาดึกกระทรงวง
รับพระบรมราชโองการเห็นเกล้าฯ ดังว่า ตั้งแต่สมเด็จพระราช
บิดุตา บรมพงษาภิมุข เจ้าฟ้าพาดูรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยา

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๗๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๖ หน้า ๕๕๖

ภาณุปันฑวงศ์วรเดชเดด็จทิวคต ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศ
พระราชทานเป็นนิจกาด และได้โปรดเกล้า ฯ ให้ราชบัณฑิตย
สภาอำนวยการให้ช่างสร้างพระเมรุที่ท้องสนามหลวง เพื่อสำหรับ
พระราชทานเพลิงพระศพ บัณฑิตการสำเร็จและสมควรแก่กาดะที่
จะพระราชทานเพลิงแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้
กำหนดงานพระเมรุตั้งต่อไป

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม เจ้าพนักงานเตรียมการที่วังบูรพาภิรมย์
ไว้พร้อมสรรพ

เวดา ๑ นาฬิกา เจ้าพนักงานเชิญพระดองพระศพสมเด็จพระ
ราชบิตุดา บรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้า ฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์
วรเดช ขึ้นประดิษฐานบนพระแท่นแว่นฟ้าทอง ประกอบพระโกศ
ทองใหญ่ประดับพุ่มยอด ดอกไม้ไหว เฟื่อง และดอกไม้เอว ภาย
ใต้เบญจปฏทเศวตฉัตร แวดล้อมด้วยเครื่องราชอิสริยยศ ณท้อง
พระโรงบนตำหนักวังบูรพาภิรมย์ ชาวพนักงานประโคม คังซ์ แตร
กลองชนะ

เวดา ๑๗ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระ
ราชดำเนินจากพระราชวังดุสิตไปยังวังบูรพาภิรมย์ ทรงจุดเทียน
เครื่องนมัสการแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม พระราชาคณะ
ถวายพระธรรมเทศนาถกณัถ์ ๑ จบแล้ว พระสงฆ์ ๒๐ รูปสวด

เล่ม ๔๒ หน้า ๕๕๗ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๗๒

คราบทพระเศียรเกล้า ทรงทอดไตรจักร พระสงฆ์ทั้งนั้นดับปกรณ์
ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระ
ราชาคณะถวายอดิเรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียน
ที่เคียงสวดพระอภิธรรมแล้วเสด็จกลับพระราชวังดุสิต
เชิญพระศพสู่พระเมรุ พระราชทานเพลิง

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม เวลา ๑๔ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินจากพระราชวังดุสิตไปยังวังบูรพาภิรมย์
เช่นวันก่อน ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและทรงทอดไตรจักร
พระสงฆ์ ๒๐ รูปดับปกรณ์แล้ว ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก เจ้า
พนักงานเปิดองพระโกศทองใหญ่ออก ชาวพนักงานประโคม สังข์
แตร กดองชนะ ปลัดกรมพระตำรวจเชิญพระดองจากพระแท่น
แว่นฟ้าทอง ดงจากตำหนักไปประดิษฐานเหนือรถปืนใหญ่ที่หน้าวัง
ประกอบพระโกศทองใหญ่ ประดับพุ่มยอดดอกไม้นิเวศ เพื่อ
และดอกไม้อื่น ตั้งชะบวนราชเสนา สวมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ ขน
รถหอดวงอ่านพระอภิธรรมนำพระศพออกจากวังบูรพาภิรมย์ ไป
ตามถนนมหาชัยทางซ้าย เดี่ยวถนนเจริญกรุงทางซ้าย เดี่ยวถนน
บ้านหม้อทางซ้าย เดี่ยวถนนพระพิทักษ์ไปตามถนนพระพิพิธถนน
สนามชัย เทียบรถปืนใหญ่ที่เกรินเวชยันตราจรก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรดยนตร์พระที่นั่งเสด็จจาก
วังบูรพาภิรมย์ไปพระบรมมหาราชวัง

เจ้าพนักงานภูษามาดา เชิญพระโกศเดือนจากรถปืนใหญ่สู่
เกรินเวชยันตราชรถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรม
ราชวงศ์เสด็จไปทรงทอดผ้าขาว ๒๐ พับ พระดังฆวัดพระเชตุพน
ลำดับปรกณแล้ว เจ้าพนักงานเดือนเกรินชั้นเทียบบุษบกเวชยันต
ราชรถ เชิญพระโกศเดือนเข้าสู่บุษบก ตั้งชะบวนทหารและชะบวน
ราชอิสริยยศ สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์นั่งราชรถเล็กอ่านพระ
อภิธรรมนำพระศัพไปสู่พระเมรุทองต้นนามหลวง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีทรงรถม้าพระที่นั่ง มีทหารม้าหน้าตามเสด็จออก
จากพระบรมมหาราชวังไปเทียบรถพระที่นั่งที่ถนนหน้าพระธาตุ เสด็จ
ขึ้นพระที่นั่งทรงธรรม

ชะบวนแห่เชิญพระศพเคียวไปตามถนนต้นนามชัย ถนนราชดำเนิน
เดียวถนนพระจันทร์ เดียวซ้ายเข้าราชวัฏพระเมรุทางเหนือ ชะบวน
หน้าทหารเคียวถวายตัวผ่านหน้าพระที่นั่งตรงไปออกนอกราชวัฏพระ
เมรุทางใต้ ชะบวนราชอิสริยยศหยุดเทียบเวชยันตราชรถตรงถนน
เหนือพระเมรุ เจ้าพนักงานเชิญพระโกศลงทางเกรินชั้นพระยานมาศ
ตามดำคานเสร็จแล้ว สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ขึ้นเสด็จยังกตัญญู

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระศพเวียนพระเมรุ ๓ รอบตามประเพณีแล้ว เทียบพระยานมาศที่ในพระเมรุด้านตะวันออก เจ้าพนักงานเปิดองพระโกศทองใหญ่ออก เชิญพระดองชั้นประดิษฐานเหนือพระจิตกาธานในพระเมรุ ประกอบพระโกศจันทร์ไว้เสร็จ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขบวนเชิญเสด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราดิวิวัฒน์ สัมเด็จพระสังฆราชเจ้า และนิมนตร์พระราชอาคันตุกะซึ่งจะเสด็จร่วมพระศพอีก ๓๐ รูป ชั้นประจำอาสน์บนพระที่นั่งทรงธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม สัมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายพระธรรมเทศนาถกถก ๑ จบแล้ว พระราชอาคันตุกะ ๓๐ รูปเสด็จร่วมพระศพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอดไตรจักร พระสังฆมณฑลดับปกรณ์ ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสังฆมณฑลถวายอนุโมทนา สัมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินจากพระที่นั่งทรงธรรมชั้นใต้พระเมรุทางบันไดตะวันตก พระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระราชาธิบดีจุฬาราชมนตรี เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ขาวพนักงานประโคม คังซี้ แตร กดองชนะ กองทหารถวายเคารพตามพระขัตติยราชโองการแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับประทับพระที่นั่งทรงธรรม สัมเด็จพระนางเจ้าฯ พระ

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๗๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๖ หน้า ๕๖๐

บรมราชินี และพระบรมวงศ์ฝ่ายในฝ่ายหน้า เสด็จฯ ผนวช
พระเพลิงค่อไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนาง
เจ้า ฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินทางหลังพระที่นั่งทรง
ธรรมชนประทับรถพระที่นั่ง เสด็จกลับ

เมื่อพระบรมวงศ์ฝ่ายในฝ่ายหน้าเสด็จฯ ผนวช พระเพลิง
เสด็จแล้ว คณะทูตและข้าทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายหน้าฝ่ายในกับทั้ง
พระสงฆ์ ผนวชพระเพลิงค่อไป

เมื่อหมดผู้ ผนวชพระเพลิงแล้ว เจ้าพนักงานจะได้ปิดพระ
ฉากถวายพระเพลิงและล้อมพระอัฐิไว้คั่นหนึ่ง และตั้งแต่เชิญพระศพ
สู่พระเมรุพระพิธีธรรมซึ่งประจำด้านข้าง ๕ จะได้ผลัดเปลี่ยนรด
อภิธรรม ชาวพนักงานประโคมยามจนกว่าจะเชิญพระอัฐิกลับ

เก็บพระอัฐิ

วันที่ ๒๗ พฤษภาคม เวลาเช้า กรมวงเดียงพระสงฆ์ซึ่งประจำ
ด้านข้าง ๓๒ รูป เจ้าพนักงานภูษามาตบพระเพลิงประมวญพระอัฐิ
ถวายคลุมไว้ ตั้งพระสุคันธชนดรง และพระโกศทองดงยาดำหรับ
ทรงพระอัฐิ

เวลา ๗ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระ
พระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จจากพระ

เล่ม ๕๖ หน้า ๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๗๒

ราชวงศ์คีติ ไปประทับรถพระที่นั่งทถนนหน้าพระธาตุ เสด็จพระราช
ดำเนินจากรถชนพระที่นั่งทรงธรรมแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวเสด็จขึ้นพระเมรุทางบันไดตะวันตก เจ้าพนักงานภูษามาตา
เบ็ดคดุม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระอัฐิสมเด็จพระราช
บิดุดาบรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้า ฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช
ด้วยพระสุคันธแล้ว เจ้าพนักงานแจงดะแปรพระรูปถวายคดุมไว้
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จจากพระเมรุไปประทับณพระที่นั่ง
ทรงธรรม โบริดเกล้า ฯ ให้ชำทอดระอองชุดพระบาทราชินีกุฎเดิร
ด้ามหาบ ๒ ดำรับ เวียนพระเมรุโดยอุตราวัฏ ๓ รอบแล้ว พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นสู่พระเมรุ ทรงทอดไตรจีวรด้ามหาบ
พระราชาคณะผู้ใหญ่ ๖ รูปขึ้นพระเมรุทางบันไดมุขตะวันออก สดับ
ปกรณ์แล้วกลับทางเดิม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเก็บ
พระอัฐิด้วยน้ำพระสุคันธประมวญตงพระโกศแล้ว เจ้าพนักงาน
ภูษามาตาเชิญพระโกศขึ้นเหนือพานทอง ๒ ชั้น แล้วเชิญจากพระเมรุ
ทางบันไดมุขตะวันตกไปประดิษฐานในบุษบกบนพระแท่นแว่นฟ้าทอง
ณพระที่นั่งทรงธรรม แล้วประมวญพระอังคารลงในพระฉะอบ
ประดิษฐานเหนือพานทองปักไว้ในพระเมรุ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินจากพระเมรุ
ทางบันไดมุขตะวันตกไปประทับณพระที่นั่งทรงธรรม ทรงประเคน

ภักตาทหารด้ามหาบ พระสงฆ์ ๒ รูปทำภูกตากฤตย์แล้วถวายอนุ-
โมทนา ถวายอดิเรกกลับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอด
ไตรจีวร พระสงฆ์ ๕๐ รูปดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาถวาย
อดิเรกแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานภูษามาตาเชิญพระโกศ
พระอัฐิจากบุษบกแว่นฟ้าทอง ณ พระที่นั่งทรงธรรมไปประดิษฐาน
เหนือพระเด็จดียงกง ตั้งชะบวนพระราชอิสริยยศเชิญพระอัฐิจาก
หน้าพระที่นั่งทรงธรรมออกประตูเหนือพระเมรุ เดียวถนนพระจันทร์
ทางขวา เดียวถนนราชดำเนินทางขวาไปตามถนนดินนาคัย เข้า
ประตูเทวาพิทักษ์ เทียบพระเด็จดียงกงที่เกยหน้าอักษณจันทร์พระที่นั่ง
สุทไธสวรรย์ปราสาทเบื้องอุดรทิศ เจ้าพนักงานภูษามาตาเชิญ
พระโกศ พระอัฐิจากพระเด็จดียงกงไปประดิษฐานพักไว้ในบุษบก
แว่นฟ้าบนพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท

ส่วนพระอังคารนั้น เจ้าพนักงานเชิญขบวนม้าทวงไปประดิษ
ฐานพักไว้ในพระอุโบสถวัดเทพศิรินทราวาส

เมื่อชะบวนแห่พระอัฐิออกพ้นราชวิถุพระเมรุแล้ว พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เสด็จ
พระราชดำเนินจากพระที่นั่งทรงธรรมทางบันไดตะวันตก ขนทรง
รถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับ

งานพระอัฐิ

วันที่ ๒๘ พฤษภาคม เวลาเช้า เจ้าพนักงานพระราชพิธีเตรียม
การที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เชิญพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระ
พระรามาธิบดีศรีสินทรมหามงกุฎพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาท
สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหายุทธพาดวงจันทร์พระจุลจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัว พระบรมอัฐิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชินี พระอัฐิสมเด็จพระ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาสุทัศน์ราชนครินทร์ กรมสมเด็จพระ
บรมราชมาตามหัยกาเธอ กรมหมื่นมาตยาพิทักษ์ สมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงวิสุทธิกระษัตริย์ สมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระจักรพรรดิพงษ์ สมเด็จพระราช
ปิตุลาบรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้าฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช
ออกประดิษฐานเหนือพระราชบัลลังก์ภายใต้ฉัตรพญามหาเศวตฉัตร
พร้อมด้วยเครื่องอิสริยยศโศกและเครื่องราชดัดการ ประดิษฐาน
พระพุทธรูปปฏิมากรประจำพระชนมวารของพระบรมอัฐิและพระอัฐิ
เหนือม้านทองบนพระแท่นมุก และตั้งเครื่องนมัสการไว้พร้อมสรรพ

เวลา ๑๗ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรถยนต์
พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินจากพระราชวังดุสิตมายังพระบรมมหา
ราชวัง เสด็จออกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาททรงจุดธูปเทียนเครื่อง
ราชดัดการถวายบังคมพระบรมอัฐิแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๗๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๖ หน้า ๕๖๔

พระดั่งมี ๒๐ รูปดวดพระพุทธมนตร์จบแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่อง
นมัสการทรงธรรม พระราชาคณะถวายพระธรรมเทศนาภันท์ ๑-
จบแล้ว ถวายอนุโมทนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอด
ไตรจิวร พระดั่งมีทั้งนั้นดับปกรณ์พระบรมอัฐิสมเด็จพระราชบิดุดา
บรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้า ฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช แล้ว
ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระราชาคณะถวายอดิเรก ถวาย
พระพรดา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอดไตรจิวร ๓ ไตร
ผ้าขาว ๒๒ พับ พระดั่งมี ๒๕ รูปดับปกรณ์พระบรมอัฐิ พระบาท
สมเด็จพระรามธิบดีศรีรัตนทรมหามงกุฎพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระบาทสมเด็จพระรามธิบดีศรีรัตนทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเทพรัตนรา บรมราชินี และไตรจิวร
๕ ไตร ผ้าขาว ๘ พับ พระดั่งมี ๑๒ รูปดับปกรณ์พระบรมอัฐิสมเด็จพระ
พระบรมราชวงศ์แล้ว ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรก
ถวายพระพรดา เสด็จกลับพระราชวังดุสิต

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม เวลา ๑๐ นาฬิกา ๓๐ นาที พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงจุด
เทียนเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิ และทรงจุดเทียน
เครื่องนมัสการแล้วทรงประเคนภัตตาหารแก่พระดั่งมี ๒๐ รูป พระ
ดั่งมีทำภุกตาคฤศย์แล้วทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระดั่งมี

ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรก ถวายพระพรดา
มเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ พระราชาคณะถวาย
พระธรรมเทศนาถกกันต์ ๑ จบแล้ว ถวายอนุโมทนา พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ทรงทอผ้า พระดั่งหมี่ ๕ รูปสัดบัพการณ์ ทรงประเคน
จตุปัจจัยไทยธรรม พระราชาคณะถวายอดิเรก ถวายพระพรดา
และมีสัดบัพการณ์รายร้อยจำนวนพระดั่งหมี่ ๑๐๐ รูปแล้วแต่ตั้งขึ้น

เจ้าพนักงานเชิญพระบรมอัฐิและพระอัฐิซึ่งได้บำเพ็ญพระราช
กุศลแล้วนั้น ขึ้นไปประดิษฐานบนพระที่นั่งจักรมหาปราสาทตามเดิม
และโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระอัฐิสมเด็จพระราชปิตุดา บรมพงศา
ภิมุข เจ้าฟ้าฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ขึ้นไปประดิษฐาน
ยังชั้นบนพระที่นั่งจักรมหาปราสาทเบื้องบาศิมภาค

การแต่งกาย

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม	เย็น	เต็มยศใหญ่	ไว้ทุกข์พื้นแขนเสื้อ ราชอิสริยาภรณ์ จตุจอมเกล้า
วันที่ ๒๖ พฤษภาคม	บ่าย	เต็มยศใหญ่	ไว้ทุกข์พื้นแขนเสื้อ ขัตติยราชอิสริยาภรณ์ มหาจักรี หรือ ราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก
วันที่ ๒๗ พฤษภาคม	เช้า	เต็มยศใหญ่	ไว้ทุกข์พื้นแขนเสื้อ ราชอิสริยาภรณ์ มงกุฎสยาม

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๗๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๖ หน้า ๕๖๖

วันที่ ๒๘ พฤษภาคม เย็น เต็มยศ ราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก
วันที่ ๒๘ พฤษภาคม เช้า เต็มยศ ราชอิสริยาภรณ์จุลจอม
เกล้า

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้ข้าทูลละอองธุลีพระบาทราชราชินีกุล แต่งเครื่องชาวใต้ ถ้าแต่ง
เครื่องชาวเวทาคเต็มยศใหญ่ต้องคาดดำรด

กระทรวงวัง

หมายมาณวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๗๒

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

พุทธศักราช ๒๕๗๒

การพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ใน
พุทธศักราช ๒๕๗๒ น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
จัดการพระราชพิธีพืชมงคลที่พระที่นั่งอภิเชษฐาศรี ส่วนการจรด
พระนังคัลแรกนาขวัญให้จัดทำที่ทุ่งพญาไท.

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๗๒ เจ้าพนักงานได้จัด
ตกแต่งพระแท่นมณฑลน้อยในพระที่นั่งอภิเชษฐาศรี ตั้งโต๊ะสำหรับ
ประสิทธิ์ฐานเทวรูปและรูปพระโคที่ मुखตะวันออก และตั้งอาสน์สงฆ์